Η τριπλή κρίση και η απάντησή μας

Πρωτοβουλία Διαλόγου για ένα σύγχρονο Κομμουνιστικό Πρόγραμμα και Κόμμα

Α. Γενικά

1. Η σημερινή τριπλή κρίση, υγειονομική-οικονομική-περιβαλλοντική, αποτελεί γεγονός που **θα σφραγίσει τις μελλοντικές εξελίξεις.** Το καπιταλιστικό σύστημα αφήνει σε σημαντικό βαθμό πίσω του την «κανονικότητα» του χθες και ανοίγει το δρόμο για μια νέα «κανονικότητα» της οποίας ορισμένα χαρακτηριστικά είναι η απαξίωση του ρόλου των μαζών στην ιστορική εξέλιξη και η απόπειρα ελέγχου των εργαζομένων σε όλα τα επίπεδα. Παρά την επιστράτευση της προπαγανδιστικής μηχανής του ωστόσο, όχι μόνο δεν επιβεβαιώνεται η κομπορρημοσύνη του ότι μπορεί να δίνει λύσεις σε κάθε πρόβλημα, ακόμη και πρωτόγνωρο, αλλά αντίθετα αναδύεται από παντού η χρεοκοπία του και η πολιτισμική σήψη του μέσα από τα δίδυμα τέρατα του απολυταρχικού τεχνοκρατισμού και του αντιδραστικού ανορθολογισμού. Η πρόκληση για την εργατική τάξη σε όλο τον κόσμο είναι ιστορικής σημασίας.

2. Η παρούσα υγειονομική κρίση **συνδέεται με την ιστορική κρίση και τα αδιέξοδα του καπιταλισμού,** αλλά και ειδικότερα: **α)** αφενός με τους ανοιχτούς λογαριασμούς της δομικής κρίσης του 2008, **β)** αφετέρου με την περιβαλλοντική κρίση και τις εκδηλώσεις της (κλιματική αλλαγή κ.λπ.).

3. Η αδηφάγα καπιταλιστική ανάπτυξη, με κύριο χαρακτηριστικό την άμετρη κατανάλωση φυσικών πρώτων υλών του πλανήτη, έχει δομικό σωρευτικό χαρακτήρα, και έχει παρέλθει ήδη η δυνατότητα ανάσχεσης χωρίς πλήρη ανατροπή του παραγωγικού και κοινωνικού μοντέλου το οποίο ορίζει η λειτουργία της καπιταλιστικής αγοράς.

4. Η πανδημία, την ίδια στιγμή που οξύνει τις αντιθέσεις και τα αδιέξοδα του καπιταλισμού, δίνει στο παγκόσμιο κεφάλαιο την αναγκαία «ευκαιρία» αναπροσαρμογής του παραγωγικού του μοντέλου. Έτσι, ενώ οι αριθμοί δείχνουν πρωτοφανή ύφεση σε ΕΕ και ΗΠΑ, ταυτόχρονα υπάρχει υπερσυσσώρευση κεφαλαίων που αδημονούν να μπουν στην κούρσα της νέας εποχής, επενδύοντας σε νέα πεδία. Μεταξύ αυτών είναι η κατάκτηση του διαστήματος, ο εκσυγχρονισμός των όπλων (συμβατικών, πυρηνικών περιορισμένης ισχύος, ψηφιακών, βιολογικών κ.λπ.), ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός της παραγωγής κ.ά. «Λεφτά υπάρχουν», αφού τα αποθεματικά των 2.000 μεγαλύτερων μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων παγκόσμια είναι σήμερα 24,2 τρισ. δολάρια από 6,5 τρισ. δολάρια το 2010. Μέσα σ' αυτόν το συσσωρευμένο πλούτο βρίσκεται το μέγεθος της κλοπής της εργασίας της εργατικής τάξης. Είναι εκπληκτικό ότι **κανένα σύστημα κοινωνικής υποστήριξης και ιδιαίτερα κανένα υγειονομικό σύστημα δεν αποδείχθηκε επαρκές, ακόμη και στις πιο «πλούσιες χώρες».** Ωστόσο, επί δεκαετίες εισπράττουν τα κρατικά συστήματα μέρος των εισοδημάτων των εργαζομένων, γι' αυτό ακριβώς αποδείχθηκε ότι είναι πολύ πίσω από τις πραγματικές ανάγκες!

Β. Η ασθένεια Covid-19 και ο σύγχρονος καπιταλισμός

5. Η τρομοκρατική χρήση της έννοιας του «άγνωστου» για την ασθένεια **Covid-19** από μεριάς της αστικής εξουσίας, πέραν της συγκάλυψης ευθυνών, επενδύει στην καλλιέργεια πανικού και άρα προθυμίας υπακοής σε αυτήν, την ίδια στιγμή που, αν μη τι άλλο, αναστέλλει τις προσπάθειες να προσεγγίζονται και να καθίστανται **γνώσιμες οι δομικές παράμετροι** που συνθέτουν μια απάντηση με όρους προοπτικής για την ανθρωπότητα. Οι δομικές αιτίες της πρόσφατης πανδημίας και των ασθενειών γενικά όσο και οι πολιτικές αντίδρασης σε αυτές αποτελούν αντικείμενα πολιτικής και θεωρητικής διαμάχης και ταξικού ανταγωνισμού.

6. Η νόσος Covid-19 αποδεικνύεται μια από τις χειρότερες **ζωονόσους,** αλλά δεν είναι η πρώτη ούτε και η τελευταία! Ας θυμηθούμε ορισμένες προαναγγελίες: Ebola, SARS, MERS, HIV, ασθένεια του Lyme. Οι ονομασίες είναι χαρακτηριστικές: γρίπη των χοίρων, γρίπη των πτηνών, ασθένεια των «τρελών αγελάδων» κ.λπ.

7. Η ανάπτυξη της **εντατικής βιομηχανικής, καπιταλιστικής γεωργίας και κτηνοτροφίας,** η τεράστια αύξηση του εν γένει **δομημένου περιβάλλοντος,** η γιγάντωση των πόλεων και η **αβασάνιστη εξόρυξη** κάθε είδους πόρων από λιθόσφαιρα και βιόσφαιρα περιορίζουν ασφυκτικά τους μηχανισμούς αναπαραγωγής της ζωής και της φύσης. Θέτουν υπό διωγμό τη λεγόμενη «άγρια πανίδα» ή την αναγκάζουν να μεταλλάσσεται για να

επιζήσει. Το 25% των μεταδοτικών ασθενειών σχετίζεται με τις επιπτώσεις που επιφέρει η κατασκευή φραγμάτων και αποστραγγιστικών έργων.

Επιπρόσθετα, η κλιματική αλλαγή επιδρά στην ανάπτυξη νέων παθογόνων. Η ανάπτυξη του διεθνούς τουρισμού ως βασικού κλάδου καπιταλιστικής κερδοφορίας και η διαμόρφωση των γιγαντιαίων παγκόσμιων εφοδιαστικών αλυσίδων τροφής καταργούν τις εποχές και τις τοπικές ιδιαιτερότητες της φύσης, με αποτέλεσμα να λειτουργούν και ως αλυσίδες ταχύτατης διάδοσης των ασθενειών σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του κόσμου.

8. Ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες, μαχόμενοι επιστήμονες, αλλά και σχετικές υπηρεσίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, όσο και του ΟΗΕ, συγκλίνουν ως προς την **προβλεψιμότητα** της εκδήλωσης των ζωονόσων, ενώ δηλώνουν ότι «συνιστά ανθρώπινη αποτυχία το γεγονός ότι προβλέπουμε, αλλά δεν προετοιμαζόμαστε». Στην πραγματικότητα, πρόκειται για τα αποτελέσματα της πολιτικής των αστικών κυβερνήσεων ιδιαίτερα σε ΗΠΑ και ΕΕ.

Γ. Πολιτικές αντιμετώπισης της πανδημίας: Πεδίο ταξικής και πολιτικής διαπάλης

9. Το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, τα αστικά κράτη και οι κυβερνήσεις επιλέγουν να απαντήσουν με όρους προστασίας των **όρων διανομής** τους οποίους έχει παγιώσει το κεφάλαιο για τη λαϊκή υγεία και το εισόδημα, καθώς και με όρους βαθμού απασχόλησης της εργατικής τάξης με σκοπό την **εξασφάλιση του αναγκαίου ποσοστού κέρδους** για την αναπαραγωγή του, και όχι με όρους προστασίας της υγείας και της εργασίας.

10. Έτσι, οι κίνδυνοι για την ανθρωπότητα και ειδικά για τις εργατικές τάξεις και τα πληβειακά στρώματα σε όλο τον κόσμο είναι πολύ σοβαροί για να εμπιστευτούμε τη διαχείρισή τους στα αστικά κράτη, στους υπερκρατικούς καπιταλιστικούς διεθνείς οργανισμούς και στους στρατευμένους σε αυτούς «ειδικούς επιστήμονες» στα πεδία της οικονομίας, του περιβάλλοντος και της υγείας. Άλλωστε στα δύο πρώτα έχουν αποδεδειγμένα αποτύχει να προβλέψουν ορθά, ενώ έχουν αποδείξει την αποφασιστικότητά τους να δράσουν με κυνική **ταξική μεροληπτικότητα.**

11. Ειδικά στην Ελλάδα της μνημονιακής καπιταλιστικής βαρβαρότητας, οι αρνητικές συνέπειες της τριπλή κρίσης είναι πολλαπλάσιες για την εργατική τάξη και τα λαϊκά στρώματα. Έρχονται να προστεθούν στα οδυνηρά αποτελέσματα των «οικονομικών προγραμμάτων» που επέβαλαν η ΕΕ και η αστική τάξη, μέσω διαδοχικών κυβερνήσεων (ΝΔ,

ΠΑΣΟΚ, ΣΥΡΙΖΑ, ακροδεξιών κομμάτων), και τα οποία κλιμακώνει σήμερα η κυβέρνηση της ΝΔ. Οι πολιτικές αυτές εκτόξευσαν το δημόσιο χρέος στο 205%, ενώ αυτό βρισκόταν στο 127,6% το 2009 και στο 147% στην αρχή του περίφημου προγράμματος των Μνημονίων και της Επιτήρησης, το 2010.

12. Το κυρίαρχο μοντέλο απάντησης στην υγειονομική κρίση καταγράφει την ταξική μεροληψία της κυβέρνησης, η οποία έχει στόχο να επιφέρει –με δικαιολογία την πανδημία– αλλαγές (τηλεργασία, κατάργηση θέσεων εργασίας χαμηλής ειδίκευσης κ.λπ.) στο παραγωγικό μοντέλο που θα της δώσουν τη δυνατότητα να σταθεί στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται. Τα **επαναλαμβανόμενα λοκντάουν,** σε συνδυασμό με την αναμονή αυτόματης λύσης από το εμβόλιο, καταγράφουν αφενός την ομολογία αποτυχίας των ως τώρα πολιτικών (αδύναμα δημόσια συστήματα υγείας, ιδιωτικοποίηση κοινωνικών υπηρεσιών, υποβάθμιση της όποιας κοινωνικής πολιτικής των κρατών) και την καταστροφική επιδίωξη «να λειτουργήσει ξανά η αγορά», χωρίς να αλλάξει τίποτα στις δαπάνες για τις λαϊκές ανάγκες και ειδικότερα τη δημόσια υγεία. Ένα χρόνο μετά την εκδήλωση της πανδημίας και ενώ οι θάνατοι πολλαπλασιάζονται, η κυβέρνηση αρνείται να προχωρήσει σε επίταξη/εθνικοποίηση του ιδιωτικού τομέα, ο δε εμβολιασμός προχωράει με ρυθμό χελώνας (όπως και σε όλη την ΕΕ), αργότερα ακόμη και από φτωχότερες γειτονικές χώρες, όπως η Σερβία.

13. Στην Ελλάδα αλλά και σε όλο τον κόσμο η αστική πολιτική διαμορφώνεται με κριτήρια τη μεγαλύτερη δυνατή συγκράτηση απωλειών τις οποίες προκαλεί η σχετική διακοπή/αρρυθμία της καπιταλιστικής παραγωγής-διανομής, την αντιστάθμιση της οικονομικής ζημιάς για σημαντικές μερίδες του κεφαλαίου με πολιτικά κέρδη σε βάρος της εργατικής τάξης, επιχειρώντας σοβαρή περιστολή στα δικαιώματα της οργάνωσης, του κοινωνικού και πολιτικού αγώνα, των συλλογικών (και ατομικών) ελευθεριών και δικαιωμάτων, και τη δρομολόγηση βαθύτερων αντεργατικών «μεταρρυθμίσεων» αναδιάρθρωσης του καπιταλισμού.

14. Ειδικότερα, η πολιτική της κυβέρνησης της ΝΔ (στο όνομα πάντα της πανδημίας) έχει ως στόχο ή/και αποτέλεσμα:

α. τη διάσωση μεγάλων επιχειρήσεων από χρεοκοπία με παροχή (εθνικού και κοινοτικού) χρήματος –εμβληματικό παράδειγμα αποτελεί η AEGEAN–, χωρίς έστω αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης με ανάληψη ιδιοκτησίας από το κράτος.

β. την ελευθερία απολύσεων για τους εργοδότες και τη δυνατότητα να πληρώνουν στη

συνέχεια τους εργαζόμενους με την περιορισμένη ενίσχυση αντί μισθού.

γ. τη διασφάλιση ότι οι όποιες καταβολές σε εργαζόμενους και (σε μέρος μόνο) των ανέργων θα αποτελέσουν «επιστρεπτέα» ποσά την ερχόμενη μέρα, οπότε θα ζητηθούν πίσω για την «ανάκαμψη».

δ. την προώθηση της τηλεργασίας μαζί με τις μεγαλύτερες δυνατότητες για εξατομίκευση συμπεριφοράς και ψηφιακό έλεγχο δραστηριότητας των εργαζομένων από μεριάς των εργοδοτών.

ε. την προώθηση του νέου αντισυνδικαλιστικού νόμου, που περιορίζει το δικαίωμα στην απεργία και τη δράση των συνδικάτων.

στ. τη μεγάλη αντιδραστική τομή της τηλεκπαίδευσης, που επιτείνει τους κοινωνικούς και τους ταξικούς αποκλεισμούς, αλλά και καταργεί την ουσία του εκπαιδευτικού παιδαγωγικού έργου και του ρόλου των εκπαιδευτικών.

ζ. την προώθηση του νόμου περιορισμού των διαδηλώσεων, όπως και αυτού για τη θέσπιση πανεπιστημιακής αστυνομίας.

η. την καταδίκη πολυάριθμων μικρομεσαίων στρωμάτων, ειδικά στις πόλεις, τα οποία απειλούνται με αφανισμό λόγω έλλειψης στοιχειωδών μέτρων στήριξής τους.

θ. την άνοδο της ανεργίας κοντά στο 20%, ενώ υπάρχει ένα σημαντικό ποσοστό αφανούς ανεργίας και οι επιδοτούμενοι άνεργοι/ες είναι λίγο πάνω από το 10% του συνόλου των ανέργων.

15. Την ίδια στιγμή, στο καθαυτό μέτωπο της υγειονομικής κρίσης η ενίσχυση του ΕΣΥ σε όλες τις βαθμίδες παραπέμπεται στα αζήτητα, με ανεπαρκείς προσλήψεις κυρίως έκτακτου προσωπικού, τα πρόστιμα για τα λοκντάουν είναι περισσότερα από τα τεστ που γίνονται για τον κορωνοϊό, τα μέτρα για την υγιεινή και την ασφάλεια στους χώρους δουλειάς καρκινοβατούν, ενώ ταυτόχρονα η αστυνομική βαρβαρότητα επιστρατεύεται σε βάρος των διαδηλωτών με ωμή βία, εξοντωτικά πρόστιμα και πολλαπλές δίκες κατά αγωνιστών της αντικαπιταλιστικής κομμουνιστικής Αριστεράς.

16. Ουσιαστικά, στην πολιτική της κυβέρνησης της ΝΔ έχουν ενσωματωθεί ορισμένες από τις γενικότερες τάσεις οι οποίες στις περισσότερο αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες παίρνουν πιο σαφή μορφή.

Δ. Η επόμενη μέρα για τον σύγχρονο καπιταλισμό

17. Οι **δομικές κρίσεις** του καπιταλισμού, σε αντίθεση με τις **απλές κυκλικές,** δεν χαρακτηρίζονται μόνο από το βάθος και τη διάρκειά τους, αλλά και από το γεγονός ότι το «ξεπέρασμά» τους απαιτεί συνολικούς μετασχηματισμούς του καπιταλισμού, που συνήθως συνδέονται και με τεχνολογικές αλλαγές. Το ιδιαίτερο στοιχείο της εποχής μας είναι ότι, ενώ ακόμη δεν έχουν ολοκληρωθεί οι μετασχηματισμοί, δηλαδή οι αντιδραστικές τομές βάθους μετά την κρίση του 2008, έρχεται το σημερινό κύμα της τριπλής κρίσης. Η αύξηση του χρέους πριν από την πανδημία, η απογείωσή του στη συνέχεια, η κατάσταση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και άλλα στοιχεία δείχνουν μια συσσώρευση εύφλεκτου υλικού.

18. Ήδη από το 2008, στο πλαίσιο και της ευρύτερης συζήτησης για την 4η Βιομηχανική Επανάσταση και την επιτάχυνση της ψηφιοποίησης, έχει ξεχωρίσει ο ενισχυμένος ρόλος των ψηφιακών γιγάντων τύπου Amazon, Microsoft, Apple, Facebook, Alibaba, Google κ.λπ. Αυτός ο κλάδος βγαίνει ενισχυμένος και από την κρίση του 2008 και από τη σημερινή. Αν το πρώτο κύμα της λεγόμενης ψηφιακής επανάστασης μετά το 1980 έδωσε τη δυνατότητα μιας παγκόσμιας διασύνδεσης της παραγωγής καθώς και της κυκλοφορίας του χρήματος, η σημερινή φάση της σηματοδοτεί μια γρήγορη εκτίναξη των ψηφιακών υπηρεσιών, και μάλιστα με έναν τρόπο που συχνά θολώνει τα όρια μεταξύ του φυσικού, ψηφιακού και βιολογικού κόσμου. Οι ροές δεδομένων από 100 GB τη μέρα το 1992 ξεπέρασαν τα 45.000 GB το δευτερόλεπτο το 2017, ενώ το 2022 αναμένεται να ξεπεράσουν τα 150.700 GB το δευτερόλεπτο. Ο όγκος του ηλεκτρονικού εμπορίου το 2017 ήταν 29 τρισ. δολάρια, δηλαδή αποτελούσε το 36% του παγκόσμιου ΑΕΠ, ενώ το 2019 οι υπηρεσίες που εξάγονται με ψηφιακό τρόπο έφτασαν στο 50% των εξαγόμενων υπηρεσιών. Αν το 1990 οι τρεις κορυφαίες αυτοκινητοβιομηχανίες στο Ντιτρόιτ είχαν κεφαλαιοποίηση 36 δισ. δολαρίων και 1,2 εκατ. εργαζόμενους, το 2014 οι τρεις κορυφαίες επιχειρήσεις στη Σίλικον Βάλεϊ είχαν κεφαλαιοποίηση άνω του 1 τρις, αλλά μόνο 137.000 εργαζόμενους. Την ίδια στιγμή, μια τυπική εικόνα εντός της Amazon θυμίζει «τυπικό» εργοστάσιο της παλιάς βιομηχανικής εποχής.

19. Η νέα ψηφιακή εποχή δεν αφορά απλώς τη γιγάντωση του τομέα της ηλεκτρονικής, ούτε συνδέεται μόνο με τη διόγκωση παρασιτικών υπηρεσιών. Αντίθετα, συγκροτεί νέους τομείς βιομηχανιών και παραγωγής ψηφιακής τεχνολογίας, ενώ επίσης διαπερνά οριζόντια όλους τους τομείς της καπιταλιστικής οικονομίας σφραγίζοντας έτσι αντίστοιχους μετασχηματισμούς σε αυτούς, όπως έκανε ο ηλεκτρισμός σε μια άλλη εποχή. Στενά συνδεδεμένες με αυτή τη διαδικασία είναι η προώθηση της τηλεργασίας και συνεπώς ο μεγαλύτερος έλεγχος επί της εργασίας, η εκτόπιση της ζωντανής εργασίας από ρομποτικά

συστήματα, διαμορφώνοντας νέες στρατιές ανέργων, και, κυρίως, τελικά η τάση συνολικής αντιδραστικής αναδόμησης των εργασιακών σχέσεων σε βάρος της εργατικής τάξης. Έχουν σημασία οι προειδοποιήσεις και αυτού ακόμη του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας ότι το 50% του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού θα βρεθεί σε κατάσταση υλικής στέρησης, ανασφάλειας ή ανεργίας, ενώ η ρομποτική ενδέχεται σύντομα να πλήξει ακόμη και παραδοσιακούς κλάδους εντάσεως εργασίας ή του κλασικού λιανεμπορίου. Ο ΟΗΕ μιλά για κίνδυνο απώλειας έως και του 85% των θέσεων εργασίας σε χώρες όπως η Ινδονησία και οι Φιλιππίνες.

20. Τα παραπάνω ωστόσο δεν αποτελούν μια ανέφελη «οδό σωτηρίας» για τον σύγχρονο καπιταλισμό. Αντίθετα, είναι βέβαιο ότι η αντικατάσταση ζωντανής εργασίας από αυτοματισμούς ή ρομπότ αυξάνει την παραγωγικότητα, αλλά είναι ακόμη πιο βέβαιο ότι ο εργασιακός και κοινωνικός αποκλεισμός δεν αποτελεί λύση για την κατανάλωση των αδιάθετων πλεονασμάτων ούτε συνεπώς για την άνοδο της κερδοφορίας, που είναι το ζητούμενο. Η μεγάλη εικόνα είναι ότι το κεφάλαιο κάνει ένα άλμα το οποίο θα γιγαντώσει σε απίστευτο βαθμό την κοινωνική και πολιτική πόλωση, ενώ θα πριονίζει τις δυνατότητες πολιτικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης όπως το κατάφερνε στη μεταπολεμική εποχή.

21. Οι παραπάνω τάσεις θα σηματοδοτήσουν αναμφίβολα αναδιατάξεις και συγκρότηση νέων ηγεμονικών μπλοκ εξουσίας με κλάδους που διασυνδέονται μεταξύ τους στο εσωτερικό όλων των χωρών, καθώς και στις παγκόσμιες αλυσίδες. Θα ξεχωρίσουν οι κλάδοι που ενσωματώνουν τις τεχνολογικές τομές, αυτοτελώς οι ψηφιακοί γίγαντες / διαχειριστές δεδομένων / κατασκευαστές πλατφορμών, οι υπηρεσίες επιτήρησης και ασφάλειας, το στρατιωτικό-βιομηχανικό σύμπλεγμα (μεγάλη άνοδος πολεμικών δαπανών τελευταία), τα χρηματοπιστωτικά συστήματα, η βιομετρική τεχνολογία, οι πολυεθνικές φαρμάκων και άλλοι.

22. Αυτές ακριβώς οι πλευρές υποχρεώνουν τις δυνάμεις της σύγχρονης κομμουνιστικής Αριστεράς να ανασυνταχτούν, να εντοπίσουν με σαφήνεια την πορεία της αστικής πολιτικής προς μια πολυσύνθετη πολιτική αντιδραστική στροφή. Το αλυσόδεμα της εργατικής τάξης και της κοινωνικής δυσαρέσκειας με παραδοσιακές μορφές ωμής βίας ή και αξιοποίησης της ακροδεξιάς, αλλά και με σύγχρονες μορφές ψηφιακής επιτήρησης, ελέγχου και καταστολής, με κατάργηση βασικών κατακτημένων πολιτικών ελευθεριών, μαζί και με μορφές υποδαύλισης ποικίλων εμφυλίων εντός των πληβειακών μαζών (με βάση εθνικότητα, θρησκεία, φύλο κ.λπ.) αποκτά στρατηγική σημασία για το κεφάλαιο. Η ειδική συνθήκη της πανδημίας, με πρόσχημα την αναγκαιότητα τήρησης μέτρων αποστασιοποίησης για τον έλεγχο της μετάδοσης, διευκόλυνε τις αστικές κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο να κάνουν

«ασκήσεις πεδίου» σε αυτή την κατεύθυνση.

23. Στην απάντησή της η κομμουνιστική Αριστερά πρέπει να λάβει υπόψη της και τη διεθνή γεωστρατηγική πραγματικότητα, η οποία είναι απόλυτα σχετική με τις εξελίξεις στην οικονομία. Τα όσα λαμβάνουν χώρα στην Ανατολική Μεσόγειο ενέχουν πραγματικούς κινδύνους για όλους τους λαούς της περιοχής. Στο παγκόσμιο στερέωμα, ο ανταγωνισμός των καπιταλιστικών κέντρων εντείνεται. Η ανάδυση της Κίνας και περιφερειακών δυνάμεων, το λαχάνιασμα των ΗΠΑ και η σχετική μετατόπιση του κύριου βάρους της παγκόσμιας παρουσίας τους στην Ασία, ο σοβαρός κλυδωνισμός της ΕΕ μετά το Brexit αλλά και τη χρεοκοπία της με τα εμβόλια, ο ανταγωνισμός των αστικών τάξεων Ελλάδας και Τουρκίας και άλλων «παικτών» στην Ανατολική Μεσόγειο είναι πλευρές αυτής της εξέλιξης που εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για τους λαούς. Σημαντικό στοιχείο των νέων εξελίξεων αποτελεί το γεγονός ότι η θητεία Μπάιντεν ξεκίνησε με βομβαρδισμούς στη Συρία, αναγγελία συνέχισης «πολέμου» με Κίνα και Ρωσία, ενώ την ίδια στιγμή στοιχειώδη κοινωνικά μέτρα, όπως ο διπλασιασμός του κατώτατου ημερομισθίου, πετάχτηκαν στον κάλαθο των αχρήστων. Το ζήτημα του πολέμου μπαίνει όλο και περισσότερο στο τραπέζι.

Ε. Εναντίωση ή συναίνεση;

24. Εναντιωθήκαμε αποφασιστικά, από την πρώτη φάση της πανδημίας, στην προσπάθεια της πλειοψηφίας των ΜΜΕ να διαμορφώσουν εικόνα «σωτήρα» για την κυβέρνηση της ΝΔ και «εθνικού ηγέτη» για τον Κ. Μητσοτάκη. Αναμφίβολα σε αυτή την εικόνα έχουν συμβάλει παράγοντες όπως η συναίνεση της αντιπολίτευσης, το «κατέβασμα των ρολών» από ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ και άλλοι. Βέβαια, αυτή είναι η σημερινή εικόνα. Ήδη η δήθεν ομόθυμη αποδοχή της κυβέρνησης έχει πληγεί. Όσο αρχίζουν να φαίνονται μαζικά οι επιπτώσεις των μέτρων στην εργατική τάξη και στα λαϊκά στρώματα και οξύνεται ο κρατικός αυταρχισμός, δυναμώνει η τάση αντιστροφής της εικόνας.

25. Επισημάναμε αρνητικά τη «νομιμοφροσύνη» που επέδειξαν για καιρό οργανώσεις και κόμματα της αριστεράς στην κυβερνητική περιστολή των δημοκρατικών δικαιωμάτων στο όνομα της υγειονομικής προστασίας, ειδικά την περασμένη άνοιξη, τη γραμμή και την πρακτική των συμβολικών διαμαρτυριών και της αναβολής πραγματικών μαζικών αγώνων για «μετά». Η συνείδηση διαμορφώνεται πάντα όταν συμβαίνουν γεγονότα, και μάλιστα, όσο γρηγορότερα και ευκολότερα γίνονται αποδεκτά, τόσο δυσκολότερα αίρονται και ανατρέπονται στη συνέχεια. Είναι ιστορικά αποδεδειγμένο πως ό,τι «κερδίζει» η καπιταλιστική εξουσία σε κάθε περίοδο δεν το παραχωρεί ποτέ. Είναι αναγκαία η αποκάλυψη της συνευθύνης του ΣΥΡΙΖΑ και της «εθνικά υπεύθυνης» στάσης του. Την επόμενη περίοδο,

θα ενσωματωθεί ακόμη πιο οργανικά στο αστικό σύστημα εξουσίας, με ρόλο τόσο διαχείρισης όσο και ιδιαίτερα απορρόφησης των κοινωνικών κραδασμών.

26. Οι λειτουργίες του αστικού κράτους για την κοινωνική αναπαραγωγή δεν είναι ουδέτερες και υπερταξικές, αλλά αντίθετα αδιαχώριστες από την εξυπηρέτηση των στρατηγικών συμφερόντων του κεφαλαίου. Η στήριξη ή η ανοχή από την αριστερά και το κίνημα υποτιθέμενων ουδέτερων, τεχνοκρατικών-επιστημονικών πολιτικών διευκολύνει την αστική πολιτική.

27. Απαιτούμε: Ενίσχυση του συστήματος υγείας • Αποφασιστική ενίσχυση της δημόσιας Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, για το άνοιγμα νέων ΜΕΘ και ΜΑΦ και τον αναγκαίο εξοπλισμό προστασίας του υγειονομικού προσωπικού • Άμεση επίταξη και τελικά εθνικοποίηση με κοινωνικό έλεγχο του ιδιωτικού τομέα υγείας • Μαζικές προσλήψεις μόνιμου υγειονομικού προσωπικού στα δημόσια νοσοκομεία • Απαλλοτρίωση χωρίς αποζημίωση του ιδιωτικού τομέα της υγείας • Δημόσια έρευνα σε πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα προσανατολισμένη στην πρόληψη και στα μέσα προστασίας και όχι αποκλειστικά στη θεραπεία των ασθενών (για να έχουν πελατεία οι φαρμακευτικές εταιρείες) ή στα νέα φάρμακα με πατέντες • Εξασφάλιση προϋποθέσεων για εμβολιασμό όλου του πληθυσμού.

28. Διεκδικούμε: Ανατροπή και ακύρωση όλων των αντεργατικών, αντιλαϊκών μέτρων, παλιών και νέων • Καμιά απόλυση • Αξιοπρεπή δημιουργική εργασία με συλλογικές συμβάσεις και με πλήρη δικαιώματα για όλους/ες, αυξήσεις στους μισθούς, μείωση του χρόνου εργασίας • Ειδική αναπλήρωση από το κράτος της απώλειας των μισθών των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανεξάρτητα από το είδος της εργασιακής τους σχέσης (αδήλωτοι, ΑΠΥ) και το αν έλαβαν ή όχι το ειδικό επίδομα • Επίδομα ανεργίας ίσο με τον βασικό μισθό για όλους τους ανέργους χωρίς προϋποθέσεις.

29. Υποστηρίζουμε: Διαγραφή των χρεών σε τράπεζες και των χρεώσεων των ΔΕΚΟ για εργατοϋπαλλήλους, ανέργους, φτωχούς, αυτοαπασχολούμενους, αγρότες και μικροεπαγγελματίες για το διάστημα που κράτησε η πανδημία • Βαριά φορολογία των τραπεζών και των μεγάλων κερδοφόρων επιχειρήσεων. Να πληρώσει το κεφάλαιο και όχι οι εργαζόμενοι την κρίση.

30. Αγωνιζόμαστε: Για την ανατροπή της κλιμακούμενης αντιδημοκρατικής εκστρατείας του κεφαλαίου και των κυβερνήσεων, για μια νέα άνοιξη των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των λαϊκών ελευθεριών. Όχι στην αστυνομοκρατία, στον κρατικό και εργοδοτικό

αυταρχισμό, στον πολιτικό ολοκληρωτισμό. Όχι στην παρακολούθηση, στην επιτήρηση και στον έλεγχο των πολιτών. Κατάργηση του νόμου κατά των διαδηλώσεων και ακύρωση του σχεδιασμού για την Πανεπιστημιακή Αστυνομία.

31. Διεκδικούμε: Μονομερή ακύρωση του προγράμματος μεταμνημονιακής επιτροπείας και των αιματηρών πλεονασμάτων • Διαγραφή του χρέους, σε συνδυασμό με διεθνιστική δράση για διαγραφή των χρεών σε όλες τις χώρες της ΕΕ, ώστε να σταθεί ο λαός στα πόδια του μετά την πανδημία και να αντιμετωπίσει τη νέα οικονομική κρίση • Έξοδο από την ΕΕ, που για μια ακόμη φορά έδειξε το αποκρουστικό της πρόσωπο.

32. Απαιτούμε: Αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής καταστροφής, για μια νέα αρμονική σχέση ανθρώπου-φύσης • Προστασία των δασών, των θαλασσών και όλων των φυσικών πόρων, ενάντια στις εξορύξεις στις ΑΟΖ και την εγκαινίαση νέου γύρου ορυκτών καυσίμων • Απελευθέρωση της αγροτικής παραγωγής από την κυριαρχία του κεφαλαίου και τον εφιάλτη των γενετικά τροποποιημένων προϊόντων • Κατάργηση της εμπορευματοποίησης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Για αξιοβίωτες πόλεις με διασφάλιση στέγης για όλους, με σύγχρονες προδιαγραφές, πλούσιους πνεύμονες πρασίνου και υποδομές αθλητισμού, πολιτισμού και ψυχαγωγίας, ποιοτικά Μέσα Μαζικής Μεταφοράς και εξασφάλιση προστασίας από φυσικές καταστροφές.

33. Θεωρούμε εξαιρετικά ελπιδοφόρο το γεγονός ότι οι δρόμοι πλημμυρίζουν ξανά από νέους και εργαζόμενους (εργατικές κινητοποιήσεις, μαχητικές δράσεις των φοιτητών, συλλαλητήρια για τις λαϊκές ελευθερίες με αφορμή και το στόχο να μην υπάρξει απεργός πείνας νεκρός –απεργία πείνας του Δ. Κουφοντίνα–, κινητοποιήσεις των γυναικών στις 8 Μάρτη, μαζικές κινητοποιήσεις στις γειτονιές, δράσεις για την υγεία και άλλες). Παρά την απουσία της κοινοβουλευτικής αντιπολίτευσης, το αμόκ κρατικού αυταρχισμού υπέστη ήδη μια σημαντική ήττα.

34. Κατά τη γνώμη μας, δεν αρκούν οι μάχες χωριστών χαρακωμάτων, όσο και αν είναι επιβεβλημένες για να προσδώσουν οξυγόνο πολιτικής αυτοπεποίθησης στους αγωνιστές. Απαιτείται μια συνολική πολιτική απάντηση. Για μας σήμερα αυτή μετριέται με τα αποφασιστικά βήματα στη συσπείρωση κομμουνιστικών και αντικαπιταλιστικών δυνάμεων, ως σημαντικό παράγοντα για ένα μέτωπο εργατικής λαϊκής αντεπίθεσης με στόχο την ανατροπή της κυβέρνησης, της καπιταλιστικής επίθεσης και της λογικής της συναίνεσης ή/και των απλών «συμβολισμών» στον αγώνα. Η επιστροφή σε λογικές κοινοβουλευτικής εναλλαγής στο όνομα ενός «δημοκρατικού μετώπου» που προβάλλει ο ΣΥΡΙΖΑ ή ο περιορισμός σε μια λογική «συμβολικής» αντίστασης, οριοθετημένης σε στόχους

κομματικής ενίσχυσης και με απουσία στόχων ανατροπής, όπως γίνεται από μεριάς του ΚΚΕ, δεν αποτελούν διέξοδο, αλλά ανακυκλώνουν την καθήλωση στο ίδιο πλαίσιο.

Στ. Αντικαπιταλιστική διέξοδος – Εργατική κομμουνιστική απάντηση

35. Προβάλλουμε ένα συνολικό αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα που δεν περιορίζεται στην ανάγκη μιας «επιβίωσης» όπως όπως στα όρια του συστήματος, αλλά αναδεικνύει τις πολιτικές προϋποθέσεις για μια αξιοβίωτη ζωή. Είναι πρόγραμμα αντικαπιταλιστικής πάλης και ρήξης, στενά συνδεδεμένο με την ανάγκη επαναστατικής ανατροπής του καπιταλισμού και πορείας προς την κομμουνιστική απελευθέρωση.

36. Αντικρούουμε τις προσεγγίσεις που περιορίζουν την «απάντηση» της «επόμενης μέρας» στο πλαίσιο ενός «μεταμορφωμένου» καπιταλισμού, ο οποίος –υποτίθεται– «έχει βγάλει τα αναγκαία συμπεράσματα» από την κρίση. Ειδικότερα αντιπαλεύουμε την προσπάθεια των σοσιαλφιλελεύθερων, αλλά και των νεοσυντηρητικών και αντιδραστικών δυνάμεων οι οποίες εστιάζουν την κριτική τους στο νεοφιλελευθερισμό κυρίως ως μορφή διαχείρισης, προβάλλοντας την ανάγκη για μεγαλύτερη κρατική παρέμβαση, και όχι συνολικά στον συνολικό αντιδραστικό κοινωνικό και πολιτικό ρόλο του σύγχρονου ολοκληρωτικού καπιταλισμού. Στην πραγματικότητα, δεν έχουμε καμιά επιστροφή στο κράτος γενικά ή στον κεϊνσιανισμό της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου.

Αντίθετα, και το 2008 αλλά ακόμη περισσότερο σήμερα, η αστική τάξη προσφεύγει για τη σωτηρία της στο κράτος της με την πιο γενική, την πιο αφαιρετική και γυμνή έννοια που αυτό έχει, δηλαδή ως το «γενικό της επιτελείο», και στη σχετική περιστολή άλλων αναγκαίων για την ίδια ή/και επιβεβλημένων από το εργατικό κίνημα λειτουργιών του.

37. Το συνολικό στοίχημα τίθεται ως εξής: Είτε οι δυνάμεις του κεφαλαίου, σε εθνικό και υπερεθνικό επίπεδο, θα καταφέρουν να επιβάλουν νέες ιστορικού χαρακτήρα αντεργατικές τομές, όχι μόνο στο πεδίο της οικονομίας αλλά ξεκάθαρα και στο στίβο του πολιτικού συσχετισμού, είτε οι δυνάμεις της εργατικής τάξης παγκόσμια θα θέσουν επί τάπητος την ανάγκη αυτή η κρίση να μην αποβεί μια ακόμη δομική κρίση που θα «αρθεί» με μια νέα καπιταλιστική ανασυγκρότηση σε βάρος της, αλλά να μετατραπεί σε συστημική κρίση, δηλαδή θα θέσουν το ζήτημα της συνολικής αλλαγής υποδείγματος με ανατροπή του καπιταλιστικού πλαισίου. Προφανώς η διαπάλη αυτή δεν θα κριθεί άμεσα, ούτε σε ένα «επεισόδιο». Αυτό όμως δεν αναιρεί την ουσία της πολιτικής κατεύθυνσης που πρέπει να θέσει η σύγχρονη κομμουνιστική Αριστερά, ως μια δυναμική, μειοψηφική αλλά υπαρκτή πολιτική τάση εντός του εργατικού κινήματος σε αδιάλλακτη διαπάλη με την αστική

πολιτική, σε αντιπαράθεση και διάλογο με μεταρρυθμιστικά, ρεφορμιστικά ρεύματα εντός των αγώνων της εργατικής τάξης.

38. Αφετηρία της αντικαπιταλιστικής κριτικής της σύγχρονης κομμουνιστικής Αριστεράς, με αφορμή την πανδημία και τη διαχείρισή της από τις αστικές δυνάμεις, είναι ότι η ίδια η ουσία του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής, δηλαδή η παραγωγή ανταλλακτικών αξιών με σκοπό την κερδοφορία, αποτελεί ταυτόχρονα και την τροχοπέδη για την ανάπτυξη σημαντικών αξιών χρήσης, όπως, για παράδειγμα, η καθολική υγεία των λαών. Αποκρούουμε το επιχείρημα πως το πρόβλημα με τη νόσο Covid-19 ήταν τεχνολογικό (άγνωστος ιός κ.λπ.). Το κομφούζιο αρχικά με τις μάσκες μιλάει από μόνο του. Το ίδιο και η έλλειψη των ΜΕΘ ή ο «εθνικισμός των εμβολίων». Είναι πράγματι εκπληκτικό: Ενώ ο σύγχρονος καπιταλισμός έχει μια ανυπολόγιστη παραγωγική ικανότητα, επιδεικνύει μια τραγική ανικανότητα στοιχειώδους προσαρμογής στις ανάγκες προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κορωνοϊό. Επίσης, μπορεί οι ΗΠΑ πράγματι να παράγουν ασύγκριτα περισσότερο πλούτο από την Κούβα, αλλά ταυτόχρονα έχουν μικρότερο προσδόκιμο ζωής και έναν πληθυσμό με τα μεγαλύτερα προβλήματα υγείας στον κόσμο λόγω φτώχειας, αλλά και ποιότητας διατροφής.

39. Στο πλαίσιο αυτό, η δημαγωγική αναφορά της κυβέρνησης της ΝΔ για «προτεραιότητα της υγείας και της ζωής έναντι της οικονομίας» διαψεύδεται. Αν το ζητούμενο είναι πράγματι η αλλαγή προτεραιότητας προς όφελος της υγείας και της ζωής, αυτό θα σήμαινε κλονισμό της λογικής όχι της «οικονομίας» γενικά, αλλά της παραγωγής για το κέρδος. Η κυβέρνηση κάνει το αντίθετο: προωθεί εν μέσω πανδημίας πολιτικές υπέρ της κερδοσκοπίας. Για παράδειγμα, διώχνει το 25% των παιδιών από ΤΕΙ/ΑΕΙ και τα στέλνει στα ιδιωτικά ΙΕΚ ή απαλλάσσει κλινικάρχες ιδιωτικής υγείας από τη συνδρομή στη μάχη κατά του Covid-19, ενώ παράλληλα τους επιδοτεί. Την ίδια στιγμή υποβαθμίζει δημόσια παιδεία και υγεία και στερεί ζωτικές ελευθερίες, που είναι ουσιώδεις όψεις μιας ελεύθερης και αξιοπρεπούς κοινωνικής ζωής.

40. Όλα τα παραπάνω θέτουν σε ανώτερη βάση με πολύ πιο αποδεικτικό τρόπο την ανάγκη της εργατικής εξουσίας για μια νέα κομμουνιστική απάντηση στα μεγάλα θέματα της ανθρωπότητας.

41. Η έννοια των κοινών, καθολικών και δωρεάν αγαθών για όλους, ως προϋπόθεση ουσιαστικής ζωής, κόντρα στην κύρια τάση του ολοκληρωτικού καπιταλισμού της εποχής μας για εμπορευματοποίηση των πάντων, προβάλλει ως καθοριστική. Μπορεί να κατοχυρώνεται μόνο στο πλαίσιο της κοινωνικής ιδιοκτησίας, με κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας κάθε είδους, όχι μόνο των μέσων παραγωγής, αλλά και των πατεντών, που

αποδεικνύονται τεράστιο εμπόδιο στα ζητήματα της υγείας.

42. Η ανάγκη της χρήσιμης παραγωγής και οικονομίας που να καλύπτει πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων, ενάντια σε κάθε είδους παρασιτικές δραστηριότητες στον καπιταλισμό, αναδείχθηκε έντονα εντός της πανδημίας. Ο καθοριστικός ρόλος της σύγχρονης εργατικής τάξης, στην οποία οφείλεται η λειτουργία όλης της κοινωνίας, στις συνθήκες και της τρέχουσας υγειονομικής-οικονομικής κρίσης γίνεται περισσότερο εμφανής. Οι εργαζόμενοι στην παραγωγή και στην εφοδιαστική αλυσίδα, στα σουπερμάρκετ και στις διανομές, οι εργαζόμενοι στα ΜΜΜ, οι μισθωτοί υγειονομικοί του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα κ.λπ. κρατάνε στην κυριολεξία στα χέρια τους τις ζωές των ανθρώπων. Χωρίς αυτούς «γρανάζι δεν γυρνά».

43. Η οικολογική διάσταση μιας νέας κομμουνιστικής απελευθερωτικής προσπάθειας, ενάντια στη ληστρική εκμετάλλευση της φύσης από τον καπιταλισμό που οδηγεί σε διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας, αποτελεί ουσιώδη πλευρά ενός σύγχρονου κομμουνιστικού προγράμματος.

44. Υποστηρίζουμε τη διεθνική αντιμετώπιση των οικουμενικών προβλημάτων, κόντρα στην αδιέξοδη λογική των ανταγωνισμών των κεφαλαίων, αλλά και στην καπιταλιστική διεθνοποίηση που στην ουσία δημιουργεί ροές κερδοφορίας, εκμετάλλευσης, μαζί και νοσηρότητας. Την ίδια στιγμή αντιμαχόμαστε τα ακροδεξιά αστικά ρεύματα που προκρίνουν φράχτες και σύνορα παντού, με ενίσχυση εθνικιστικών, αντιπροσφυγικών και ρατσιστικών θεωριών. Η εργατική διεθνής συνεργασία των χειραφετημένων κοινωνιών είναι στον αντίποδα της διεθνοποίησης του κεφαλαίου, των ολοκληρώσεων του κεφαλαίου (τύπου ΕΕ) και των ιμπεριαλιστικών συνασπισμών, που καταπατούν βάναυσα τα δικαιώματα εργαζομένων και λαών.

45. Η εργατική δημοκρατία και γενικότερα η ανάγκη των μορφών δημοκρατικού, εργατικού, κοινωνικού ελέγχου προβάλλουν ως ανάγκη απέναντι στον κίνδυνο ενός Οργουελιανού κράτους (και υπερκρατικών ή ιδιωτικοκαπιταλιστικών δομών) επιτήρησης, ελέγχου, καταστολής, έκτακτης ανάγκης στο όνομα της ασφάλειας.

46. Η σημερινή κρίση αναδεικνύει την κοινωνική ευθύνη του χειραφετημένου κοινωνικού ατόμου, σε αντιδιαστολή με την «ατομική ευθύνη» του χειραγωγούμενου ιδιώτη, υποταγμένου στα κελεύσματα του κράτους, του εργοδότη, της αγοράς-κατανάλωσης και των ειδικών στην κατεργασία συνειδήσεων (ΜΜΕ, ιδεολογικοί μηχανισμοί).

47. Η ανάγκη σήμερα μιας πολιτικής κομμουνιστικής οργάνωσης, για τη διαμόρφωση, την περαιτέρω εμβάθυνση, προβολή και δράση στους προηγούμενους άξονες, δεν αποτελεί θεωρητική υπόθεση του μέλλοντος, αλλά επιτακτική ανάγκη του παρόντος και σε αυτό στοχεύει να συμβάλει η Πρωτοβουλία Διαλόγου για ένα σύγχρονο Κομμουνιστικό Πρόγραμμα και Κόμμα.

Μάρτιος 2021